

hand van meestal buitengewoon fraaie foto's en een gedegen voordracht konden de aanwezigen kennis nemen hoe een paar amateurs in een korte tijd zoveel bereikt hadden.

Het eerst werd Poppenorchis (*Aceras anthropophorum*) behandeld. Deze soort onderscheidt zich van andere o.a. door in het bezit te zijn van twee randjes om de spooropening. Daarna volgden bastaarden van deze soort met Bruine- en Soldaten orchis (*Orchis purpurea* en *O. militaris*), waarbij

deze randjes ook aanwezig zijn. Ze zijn bij Hondswortel (*Anacamptis pyramidalis*) ontwikkeld tot twee plaatjes. Gewezen werd op de grote variaties in vorm en kleur van deze drie soorten en van hun bastaarden. Het heeft weinig zin in dit verslag alle behandelde soorten te vermelden. Bovenstaand voorbeeld diene slechts om een indruk te geven van de gehele voordracht. Verder werd gewezen op de achteruitgang (soms slechts tijdelijk) van bepaalde soorten en de oorzaken ervan.

GRINDGATEN: EEN VERRIJKING VAN DE NATUUR ?

door W. GANZEVLES

„Na ontgrindingen herstelt de natuur zich en wordt rijker en gevarieerder dan voorheen”. Dit is een uitspraak, die wel door de ontgrinders wordt gedaan.

Laten we deze uitspraak eens toetsen aan de situatie in het grindgat bij Oost-Eijsden.

De waarde van een natuurgebied, van welke aard dan ook, wordt niet bepaald door het nu en dan voorkomen van zeldzame vogels (want daar wil ik het over hebben), maar door een geregeld voorkomen van 'gewonere' soorten, die in zo'n gebied tot broeden komen of er in de trektijd of gedurende de winter langere tijd verblijven.

In ons artikel „Hoe een grindgat een natuurgebied zou kunnen worden” (zie: N.H.M. no. 10, oktober 1975) maakten wij melding van ongeveer 135 soorten, die wij in het gehele gebied waarnamen tussen september 1974 en september 1975. Nu, maart 1976, is dit aantal opgelopen tot ruim 165 soorten. Heel wat, zou je zo zeggen. Een gerechtvaardigde uitspraak dus van de ontgrinders?

Beperken we ons tot datgene, wat de ontgrinders gecreëerd hebben, n.l. de plas en het in het artikel genoemde gebied 1, dat bestaat uit een groot aantal slik- en grindbulten, omgeven door ondiep water. De combinatie van deze bulten (fourageer- en rustgebied) en de grote plas (bij verstoring in gebied 1

wijken de vogels uit naar de plas) trok een groot aantal vogels aan, die zich ophouden op de overgang tussen land en water.

Hieronder volgt een lijst van zulke vogels, waargenomen tijdens de trek of in de winter, die: A. alleen voorkomen in gebied 1, B. normaliter fourageren en rusten in gebied 1, maar bij verstoring naar de plas vluchten en C. vogels, die het uitsluitend moeten hebben van het open water. Regelmatig waargenomen betekent minstens viermaal, met tussenpozen van minimaal één week. Tussen haakjes is vermeld het maximum aantal op één dag waargenomen.

A. blauwe reiger (26).	kleine strandloper (onr.; 2).
bokje (5).	kluut (44).
bontbekplevier (3).	krombekstrandloper (5).
bonte strandloper (50).	oeverloper (15).
bosruiter (10).	porseleinhoen (onr.; 1).
flamingo (onregelmatig; 3).	rietgans (onr.; 1).
goudplevier (onr.; 2).	rosse grutto (onr.; 1).
groenpootruiter (5).	scholekster (onr.; 3).
grutto (2).	tureluur (4).
houtsnip (onr.; 1).	watersnip (20).
ijsvogel (onr.; 1).	witgatje (5).
kanoetstrandloper (onr.; 3).	wulp (onr.; 9).
kemphaan (7).	zilverplevier (onr.; 5).
kievit (550).	zwarte ruiter (5).
kleine plevier (10).	

B. aalscholver (12).	middelste zaagbek (onr.; 1).	C. fuut (37).	roodkeelduiker (onr.; 1).
bergeend (14).	pijlstaart (12).	grote zee-eend (onr.; 4).	witoogeend (1).
dodaars (5).	slobeend (50).	kleine jager (onr.; 1).	zwarte zee-eend (onr.; 1).
grote jager (onr.; 1).	smient (9).	nonnetje (onr.; 2).	
grote zaagbek (4).	stormmeeuw (150).		
kl. mantelmeeuw (onr.; 1).	rafeleend (750).		
knobbelzwaan (4).	waterhoen (40).		
kokmeeuw (22.500).	wilde eend (1.000).		
krakeend (12).	zilvermeeuw (2.500).	A = 29 soorten, waarvan 17 regelmatig waargenomen;	
kuifeend (60).	zomertaling (4).	B = 22 „ „ 19 „ „	
meerkoet (125).		C = 7 „ „ 2 „ „	

Het Eijdsense grindgat in de winter.

We zagen in gebied 1 38 andere vogelsoorten (zangvogels enz.), waarvan we er 29 regelmatig aantreffen. Het blijkt, dat slechts enkele soorten geheel afhankelijk zijn van de plas, terwijl de meeuwen het open water als slaapplek gebruiken in combinatie met de bulten.

Met andere woorden, in anderhalf jaar tijd zagen we in dit slechts enkele hectaren grote gebied liefst 89 vogelsoorten. 65 hiervan verbleven er gedurende langere tijd.

Stel men had het gebied gelaten zoals het was onmiddellijk na de ontgraving, en men had door afsluiting de verstoring tot een minimum teruggebracht, dan had de plas de belangrijke functie die hij thans heeft als wijkplaats bij verstoring nooit gekregen en zou overdag vrijwel verlaten zijn geweest. Wel, de realiteit is, dat dit belangrijke gebiedje nu grotendeels verdwenen is om omgetoverd te worden tot een ligweide voor badgasten. Het betekent, dat

we er tevergeefs naar steltlopers zullen zoeken. Voor Limburg tamelijk zeldzame vogels als aalscholver en bergeend, maar ook gewonere eendensoorten, die de afgelopen winter hier zijn gebleven, zullen de plas natuurlijk nog wel blijven aandoen, maar na enkele dagen wegtrekken. Voornamelijk meerkoeten, tafelen wilde eenden zullen we de komende winters in het grindgat aantreffen. Als het grindgat blijft, zoals het nu is, dus een grote plas diep water, dan kunnen we bepaald niet spreken van een herstel en verrijking van de natuur. De ontgrinders zouden recht van spreken hebben wanneer zij het gebiedje hadden laten bestaan in de toestand zoals wij die in ons eerste artikel hebben beschreven. Nu zijn er tientallen hectaren boomgaard en bouwland verdwenen en daarvoor komt bitter weinig in de plaats. Er is sprake van dat er in de toekomst op een andere plaats in het grindgat een dergelijk rustgebied zal worden gecreëerd. Laten we hopen, dat het er inderdaad van komt.

EEN BROEDPOGING VAN BUIDELMEZEN IN LIMBURG

Door T. JOOSTEN en F. HUSTINGS

In 1975 werd een broedpoging van een paartje buidelmezen geconstateerd in Hoensbroek. Aangezien deze vogels slechts enkele malen in Nederland waargenomen zijn en omdat hun broedbiologie eigenaardige facetten vertoont zal hier nader op in gaan worden.

Door de heer Bult werd de hierbij afgedrukte dia gemaakt zodat een korte beschrijving voldoende is om een indruk van de soort te krijgen. Buidelmezen zijn iets kleiner dan pimpelmezen. De volwassen exemplaren zijn goed te herkennen aan hun lichtgrijze kop en nek, in combinatie met een brede zwarte oogvlek. De rug is kastanjebruin, onderzijde en stuit zijn rozeachtig grijs, terwijl de vleugels en de staart

donker gekleurd zijn. Het ♀ is iets fletser gekleurd dan het ♂, terwijl bij jonge vogels de oogstreep ontbreekt.

Diverse geografische vormen van de buidelmees vertonen een grote variatie in kleur en kleurenpatroon van het verenkleed. Het is dan ook niet verwonderlijk dat bepaalde vormen vroeger als aparte soorten beschouwd werden. In Transkaspie en Turkestan broedt bijvoorbeeld een vorm die er bovendien andere gewoonten op na houdt en in een afwijkende biotoop broedt. De gebruikelijke roep van de soort is een hoog 'sieh'; de zang is een hoog getinkel, klinkend als 'tuuj tuuj tuuj sieh sieh sieh'. Buidelmezen zijn handige klauteraars. Hun voedsel, dat uit zeer kleine insecten bestaat vinden ze in de